

Det nye jordlovforslaget et alvorlig og avgjørende slag mot bøndenes økonomiske og politiske frihet

Staten kan uten hensyn til odelsloven ta skog, jord og alle tilliggende rettigheter og «herligheter» ved ekspropriasjon

Blir forslaget vedtatt vil administrasjonens avgjørelse praktisk talt være helt unndratt overprøvelse — og bøndene står derved ubeskyttet

Det er med forferdelse en ser at bondepartifolkene H. Evju og J. N. Vik har vært med på dette

Som det vil være kjent er den gamle jordlov også blitt kalt «JORD OPPDELINGS LOVEN».

Dens vesentligste formål var opprettelse av småbruk, overensstemmende med den oppfatning som dengang gjorde seg gjeldende i radikale kretser her i landet. Det var nok av advarsler, men det hjalp ikke. ALLE er nå klar over at dette var et misgrep. I 1947 ble det derfor nedsatt en komite som fikk i oppdrag å fremkomme med forslag til en revisjon av jordloven, fordi utviklingen i jordbruksområdet gjorde dette nødvendig, ble det sagt i komiteens man dat. Det fremheves nå at det er nødvendig å gjøre brukene større, såkalte familiebruk. Et familiebruk skal, etter komiteen, skaffe nok arbeide til 3 voksne personer året rundt, husmora ikke medregnet. Dette høres bra ut, men som det skal bli påvist i en senere artikkel, er det ikke så bra likevel.

Det er en historiefalskning å si at det er utviklingen i jordbruksområdet som har nødvendig gjort en endring av jordloven. Det er ikke utviklingen innen

Uttrettelig arbeide — har skapt denne gård. Men i dag går selv bøndenes representanter inn for en Jordlov som gir staten rett til å ekspropriere all den jord og skog den måtte ønske — uten hensyn til odelsloven. Den norske odelsbonde blir leidende av egen jord.

Republikaneren
Eisenhower blir president

New York: Privat til «8. Mai».

Europa kan ikke godt straks innstille seg på at republikaneren Eisenhower blir Trumans etterfølger i Det Hvitte Hus, sa en talisman for Eisenhowers bevegelse til Dere. Korrespondent etter det overraskende utfall av valgnmanns-

Svalbard målet for Moskvas neste skritt

New York: Privat til «8. Mai».

en kjente kommentar Robert Allen har i en artikkel i «New York Post» den 20. ds. gitt uttrykk for en alvorlig engstelse over den fremtidige utvikling i nordlige farvann. Robert Allen skriver bl. a.:

Russland prøver hemmelig å slå sine klar i den strategisk betyd-

Bestemte det tyske sikkerhetspoliti hvem som har nasjonal holdning i Norge?

Statsadvokat Meland — en noe merkelig redaktør.

Hadde ikke det ringeste kjennskap til hva som kom inn i sin avis.

Allikevel mener han å ha vist tilbørlig akt somhet

Harsems tiltalebeslutning inneholder bl. a. hans skarpe uttalelser mot da værende politifullmektig Borger With, for dennes befatning med et salongmøblement, tilhørende en mann, som i de «HEKTISKE DØGN» ja måneder og år etter «krigjøringen» kom i heisen for «landsvik» og skulle smelkes i ly av en krisebetont nykonstruksjon i norsk erstatningsrett som heter solldarisk ansvar for Norges tap under okkupasjonen!

Spalteplassen tillater ikke å drøfte vitneførselen i Borger With-kapitlet. Politifullmektigen skal ha deponert millioner kroner ved vedkommende politikammer som sikkerhet for det «bestaggelte» møblement. I den anledning ba nærværende referent — vedkommende forsvarer om å få dokumentert fra politikammerets kassaklok, ved fremleggelse av boken, at beløpet ble innfort før det tidspunkt Herr With tok møblementet i sin besittelse. — Vet ikke om det ble gjort.

Vitnet: Ja.
Forsvareren: — Takk, det var alt.

Daværende o.r.sakfører Meland hadde på spekulasjon kjøpt avisens Selbyggen før okkupasjonen. Han satt som medeier av den under okkupasjonen. Han fortalte — at han, for å beholde en radio (til lytting på London?) skrev konsept til et «hode» på avisens, hvor han oppførte seg selv som redaktør. Dette var visstnok 20. februar 1942. Han forklarte at han fikk bladet hjem til seg i posten og kontrøllerte at «hodet» var riktig trykt, men han så ikke NS-artikkel i samme nr. Han fikk sikkert retten til å tro det han fortalte at han aldri løste sin egen selveiende avis. Hvis en NS-mann under okkupasjonen hadde

Disse beskyllingerne er meget skarpe og setter den dag i dag sinneformet i bevegelse til at objektivitet kan antas å råde ved avgjørelse av rett eller urett. Statsadvokatens nedvurdering av forsvarsvitner kan være egnet til å forvirre lagretten og bringe den inn i den oppfatning at denne sak er en mannevjeving mellom de såkalte jøssinger og tidligere NS-folk, mens det i virkeligheten er en alvorlig prøvelse av faktiske og grunnleggende rettslige spørsmål av hensyn til forfalskning.

— Fortsettes side 4 —

Mystikk omkring den forestående økonomiske konferanse i Moskva

Frankfurt: Privat til «8. Mai».

Russerne utfolder livlig virksomhet i forbindelse med den forestående økonomiske verdenskonferansen i Moskva. Det har vært gjort forsøk på å sende ut innbydelser til denne konferansen bl. a. fra en «neutral» dansk kilde, som en parallell til den berømte «fredsappell» fra Stockholm. Russerne vil gjerne ha med representative japanske og tyske industrielle til konferansen.

I de siste dager er det i Vest-Tyskland inntruffet en mystifikasjon, se har vært stor oppsikt. Et pressebilde i Hamburg, «Nordpress», som viser en vitnet redaktør Olav LARSEN i Arbeiderbladet: — De skal ha uttalt under en diskusjon i sakførerforeningen at De mener en sakfører er ansvarlig for det som står i hans avis. Er dette riktig?

Vitnet: Ja.
Forsvareren: — Takk, det var alt.

Daværende o.r.sakfører Meland hadde

på spesialisert kjøpt avisens Selbyggen før okkupasjonen. Han satt

som medeier av den under okkupasjonen. Han forklarte — at han, for

å beholde en radio (til lytting på Lon-

don?) skrev konsept til et «hode» på

avisens, hvor han oppførte seg selv

som redaktør. Dette var visstnok 20.

februar 1942. Han forklarte at han

fikk bladet hjem til seg i posten og

kontrollerte at «hodet» var riktig

trykt, men han så ikke NS-artikkel i

samme nr. Han fikk sikkert retten til

å tro det han fortalte at han aldri løste

sin egen selveiende avis. Hvis en

NS-mann under okkupasjonen hadde

ett forståelse for den finske, sven-

og norske storindustri i Moskva. D.

har også vært sagt at de nordiske

land sikkert ville ha interesse av

avsette til Sovjet-Samveldet slike for-

bruksvarer som de selv har i «altfor

store mengder», og som etterhvert

fremkaller avsetningskriser.

Voldsomme anklager rettes mot Stalin

Redaktør
Arvid B. Arntzen
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Forsætningssærlig
Per Kvændby

En folkebok i hvert hus

Samtidskunnskap er en nødvendighet for et folkestyre. Dette skrev vi forrige gang, og vi gjentar det her, idet det nå er en mulighet for at det kan bli gjort noe for å fremme denne livssak for den alminnelige mann. En gren av denne samfunnskunnskap er tiltak for fremme av det psykologiske forsvar og dette er tatt opp av foreningen Folk og Forsvar og av Norges Forsvarsforening.

Allerede sommeren 1949, da den kalde krigen begynte å anta faretruende former, ble saken reist og i 1950 henvendte Forsvarsforeningen seg til statsmyndighetene og ba om å få utarbeidet en rettledning og nærmere bestemmelser for sivilbefolkningen med en ny krig og en ny okkupasjon for øye. Så sent som 24. september ifjor fremsatte Norges Forsvarsforening og foreningen Folk og Forsvar både muntlig og skriftlig overfor statsministeren forslag om utarbeidelse av en rettledningsbok for sivilbefolkningen under krig, en folkebok hvor også det psykologiske krigsberedskap skulle få en bred plass. Det ble dengang lovet, at saken skulle bli tatt opp til behandling. Imens er det blitt visse forandringer i regjeringen, forhåpentlig forandringer til det bedre, og nå meddeles det at saken er tatt opp til behandling slik at folkeboken i en forholdsvis nært fremtid vil bli utgitt av Folk og Forsvar.

Vi skal følge denne sak med oppmerksomhet. Om det enn synes å være i den ellevte time at folkeboken kommer, hilser vi tiltaket med glede. Men vi vil samtidig ha sagt, at vi ikke lar oss nøyne med valne talemåter. Vi vil ha klar og gret beskjed ikke bare om straffe lovens §§ 88 og 98, som nå har fått utvidet innhold, og om beredskapslovene og deres omfang, men også om norske loveres forhold til gamle konvensjonene, som i tilfelle av en okkupasjon går foran egne lover ifølge de internasjonale forpliktelser, som forrige ble satt ut av kraft uten at vi herhjemme visste noe.

Våger den påstand, at hadde folket hatt fullt kjennskap til rett, ville vi ikke ha opplevet de uverdige tilstander under krigen og heller ikke de mange rettskrenkelser som senere het sted. For det første ville folk flest ha kunnert unngå mannligheter og lidelser, og for det annet ville heller ikke våre estakter ha våget å komme hjem til sitt velbergde fedreland og tukten ris over dem som nettopp i kraft av gjeldende lov hadde det best mulige ut av en fortvilet situasjon.

bli og når den nye folkebok kommer, må den gi uttømmende på alle spørsmål, selvom svarene kommer til å gå på tvers av kriterier, som hevnens herrer påtvang våre kneskjelvende jurister. Om et til evig skam for Rettssstaten Norge og for dem, som var til å forvalte lov og rett. Som sagt: Vi vil ikke ha utskeielsen fra 1945 og årene etter opp igjen, og folkeboken kan bidra vesentlig vel om og forkynne sannhet så våre statsmyndigheter tenker til å hindre det. Men så må og ten pust og rent.

De unges problemer - og våre

Kan ikke norske jurister brukes i de opprydningsaker som forestår?

Friskt pust fra abonnent i Eire

En av «8. Mai» gode venner i Eire, som har en mistanke om at laugsbroderskapet blant Norges jurister og andre impliserte —, kan stille seg hindrende i velen for et heldig utfall av injuriesaken i Oslo, har sendt oss nedenstående friske pust fra Eire:

Jeg har i de siste dagene lest feferatene fra HARSEM-saken og det hele hittil ihvertfall, har bare dokumentert hva jeg sa på forhånd at det er helt håpløst å bruke norske jurister som forsvarere — i hvertfall som hovedforsvarere i de opprydningssaker som forestår.

Du vil best forstå hva jeg mener når jeg henviser til forholdet mellom Den Norske Dommerforening på den ene siden og de utvendige jurister (som lever av å være jurister) på den andre siden. Hvis en utvendig jurist sier i retten, at han drar dommerens hederlighet i tvil, vil det bety det samme som han får hele dommerlauget på seg — han blir stille og rolig oversett og får alle de ubehageligheter som følger med en blokkade.

Omkring en slik jurist, vil det straks bli satt i gang en hivskampagne, som går ut på at han kan aldri vinne en sak — han har hele dommervesenet mot seg osv. Og hjem vil i sine saker bruke en slik? Ingen! Kort og godt han miste sitt levebrød.

For en amerikaner med sin demokratiske bakgrunn —, thed eller rettest ingen utsikter til å føre ytterligere saker ved norsk dom-

stol — men med veldig utsikter til internasjonal berømmelse ved å sette en dommer på plass ved lovlighet og hårdhet å påvise at mannen har vært infisert i sit dobbel arbeide —, før en slik mann blir det hele en opprydningsjobb og et livsverk som han vi setter noe inn på.

Jeg mener at i fremtidige saker som forestår, bør der være landsinnsamling til å skaffe utenlandsk juridisk bistand — og hvor man bruker en svensk assistent og norske jurister som detaljarbeidere.

Dere kan ikke stole på at norske jurister vil være med på å sette hart mot hart mot dommere i Norge —, og i opprydningsarbeidet i tiden fremover er dette ikke mindre enn en livsbetingelse.

Og glem ikke at for en utenlandsk jurist, er selv Norges justisminister ikke annet enn en avdannede eksel, hvis virksomhet i Mot Dag ikke er glemt — og som den dag han ikke lengere har sitt diplomatpass — heller ikke er adgangsberettiget til USA. Det er slik man må se på saken.

*

Det er mulig vår ærede innsender har rett. Det er mulig han har u-rett.

Det er —, etter vår oppfatning —, høyere under taket i tingoen i dag enn i 45. Takket være Skeie, Scharffenberg, Moseid og andre av vår juridiske stand. Grunnet aspekterne, er det dessuten blitt foderne blant jurister å slutte opp om den lesning av loven som Jon Skeie lærte dem ... ?

Stortingsdebatten.

Kunne det gå annerledes?

Av Wilhelm Hals.

Under en jernbanereise traff jeg nylig en stortingsmann og benyttet anledningen til en samtale, hvorunder jeg straks kom

inn på det såkalte landstavikkopp-jøp.

På mitt spørsmål om når han mente at rettsoppgjøret neste gang ville komme opp i Stortinget, svarte han unnvikende, men han var øyehsynlig klar over at det ikke var sistegangs behandling som nylig var foretatt.

Deretter kom jeg inn på forskjellige spørsmål som kapitulasjonsavtalen, Kongens formning til det norske folk, da han dro av landet, Nygaardsvolds, Kohts og Ljungbergs forhold under Skankesaken, forskjellige statsråders rulleblad, pøbelens herjinger i 1945 osv.

Det eneste han kunne svare var, at: «Jeg har ikke som De hatt anledning til å sette meg så godt inn i den juridiske side av saken, at jeg kan drøfte det på bred basis». Dette gjentok

En vakker og Pauline Halls nasjonale veer

Magne Sørflaten: Kjærleiksongen i ditt sinn. De Unge's forlag, Oslo. 160 s.

Alt i føretdet gir forfatteren en pekkpinn ein innholdet og hvorfor boka ble til. Det var vinteren 1944–45 consepten ble skrevet, og som anmelderen i «Morgenposten» skriver «under krigens avsløring av menneskenes ståne måte å ta livet på. — Omkring de tre hovedpunktene kjærlighet — samliv — livslykke, som den menneskelige tilværelse kretser om gir forfatteren sine tankekorn. Det er samlivet mellom to, mellom mann og kvinne, samlivet menneskene mellom og hvordan tilværelsen er og kunne være dersom menneskene levde mer i pakt med det enkle, med naturen og det opprinnelige som kunne gi alle den harmoni de lengter etter.

Hele boka er en høysang til livet og hva hvert menneske kunne få ut av tilværelsen dersom de la viljen til og gikk den rette veien. «Vi fikk at denne til individet, til det enefelle. Vi førde tilværet ljost og trygt, verda vakkert og kjærleiksvært, slik alt opphavelig var tenkt.» er forfatterens mening.

Boka har fått en meget god kritikk i de blad som har anmeldt den. I Søderup, Esbjerg, Danmark, skriver: «Jeg nød at læse, hvor var det baret af en fin og smuk Tankegang, en Kulturmodenhed, som løbentbart stortesteden af Menneskene ikke har fået til.»

I U. P. skriver i «Morgenposten»: «Forfatteren mener ikke at menneskene innerst inne vil ha det slik. — Han mener at de eier evner og skjulte krefter til å bygge verden opp på en ny måte. Kampen skjer ikke først og fremst mellom menneskene, men inni i dem. Hetskesyke, ondskan og mangl på kjærlighet står stengende i velen. Her må den enkelte ta kampen opp i sitt eget sinn og bygge rett det lille samfunnet som han selv hører i, sitt eget hjem, sitt Kjærlighetsliv. Forst når kjærligheten mellom dem som har valgt å dele livet sammen bevirner å varme, vil hjelmet bringe liv og lys til alle. Boken har en stelden stil i gjennomtenkingen av kjærlighetslivet mellom mān og kvinne. Den gir ingen resept på ferdiglagede metoder. Den er innenforfør til en gammeldags lørf. — Det er en enestående undring over skaper verkets storhet, lærer en til å lytte, se og starte.»

Forfatteren sier ellers mange tankeunge sanshetsord til vår herskende, materialistiske og militaristiske verden. Sannheter som noen hver tunne ha godt av å legge seg på minne og ta «ad notam». Kanskje ikke minst etter de siste 10–12 år vi har gjennomlevet.

«Trøgen til å gjera det umogleg og bli fullkommen som Gud sjølv, er like vist til stades som viljen til liv, reiner forfattaren.

Her er eit av dei mange teikna i tida som ber bod um at den vanlege borgaren har gått treytt av det øverlege maset um å bu seg på ny fiendskap med kjøt og blod. «Kjærleikskindet for en tradisjon slukt!

Redselen for ikke å være anglo-amerikansk nok i Oslos musikk har i disse dager tatt så komiske former, at selv kringkastingssjef, herr Festervold har inntatt proteststøtte.

Den bekjente musikalske frøken og store komponist i Dagbladet — PAULINE HALL — har kastet seg over Kringkastingen, fordi Giovanni Di Bella ble engasjert til å dirigere Norsk Filharmonisk orkester i NRK. Ifølge Pauline skal Di Bella ha syndet mot den hellige, nasjonale ånd i 1940 i forbindelse med at tyskerne forsøkte å knytte kulturell forbindelse med det av musikalsk fôslyd og jazz opptatte norske folk.

Pauline Halls aksjon førte ikke fram. Konserthen gikk av stabelen, tilross for at den ekte, norske nordmann, konsertmester Ernst GLASSER og to musikere til strelket.. Na blir det nesten en ny Aula-brahm, idet forfatteren av det vidunderlig sannferdige verk — «Musikken under okkupasjonen», herr Hans Jørgen Hurum, har korrigert sin nedsettende uttalelse om Di Bella i bokten .. Forevig er det vart inntrykk at folk flest herhjemme satte mer pris på musikken under okkupasjonen enn de gjør i dag. *

Ellers er de norske musikkritikere ikke så nasjonale. Det verdifulle i musikken er vel ikke avhengig av snevre landsgrenser. Men et faktum er det jo at norske musiktere og kunstnere der en stille død. — Mens farvede og eksotiske kunstnere og en kjær negresse oppfører stammens hyl i Aulaen — ligget den rørende og yndige Ingerid Sletten fra Sildejord så å si på setteseng ... Hennes skulde vi tenke mer på!

Det ser ut til at Pauline Hall ha er stiget ned i svartsvnets dal, idet hun skriver i en artikkel som bør ledes i sin sammenheng i Dagbladet 18. mars i år:

«En ma jo etterhvert Nomme til det at vi har fått fell av Hitler og at han i virkeligheten var leder av motstandsbevegelsen» . . .

Skulle dette være hennes alvorlige mening og ikke bare livslede i anledning hennes hederlag i Di Bella-saken, kan det fryktes at et folkedemokratisk tre i Slottsbakken sukker etter Pauline Hall — en settning nærlindene blomstre. Major von Raaffraa,

Til frontkjempernes dommere.

Kval, — og stumhed! Kan I, dverge fatte offrets fulde vægt? Ved I, hvad det er at svære trostskabset på fremmed værge, — alt tilhobe for at bergen

og våre

Av Sofie Peersen, Flekkefjord

Fra oss kan vel forestille seg den ungts slektleds lodd. Men aldri har vel lidelse det et å være flyktning. Å bli rykket voldelig opp med rot, med sig og alt sitt, og være prisgitt en usikker og håplös fremtid — under de mest utrivelige forhold. Kan menneskeskjebne arte seg tristere? Og så i vårt land opplevde noen denne ulykke. Evakueringen av Finnmark var vel uten sammenlikning det sørgelegste som hendte en hel menneskegruppe under krigen. Den som hadde anledning til å se en slik flokk hjem øse på flukt, fra den gamle bestefar til minstebarnet, som bare noen få gammel hadde måttet ta ut på i lange reisen i vinterkulden, glemmer det aldri. Men andre enn finninger kunne ha båret en slik tilkelle med så relativt liten klage? Eg kjenner en slik familie, som i g til okkupasjonens lidelser også et ekstratillegg da freden kom. En hadde vært i NS. Det var en husestand på 10 medlemmer. Innde prektige og evnerike barna var ikke nektes at mange mennesker har et særlig mistenktsomt til «kirken». Men kirken er jo oss selv, vi som menet oss å være kristne. Og om det må være tillatt til jeg herved, så intrentengende jeg kan, henstille til gode kristne som måtte ha den fornødne myndighet til det, & ta initiativet til et samarbeid mellom våre adskilte landsmenn til beste for våre barn og særlig våre kristne. Og dermed for vårt folk og landet. Tiden burde være inne til at en forsoning skulle kunne gis et aldri så litet konkret uttrykk. Vi vet at der finnes enkeltmennesker som har slitt seg ut med å øve forsonende gjerning i denne tid. Men det er et tungt løft som forestår enda, os i flokk løfter en bedre enn enkeltvis.

Flekkfjord 13. 3. 1952
Sofie Peersen

A ta tunge løft etter for tidlig stupende foreldre, har vært så mangt et

De ferreste mennesker evner vel å

Utenrikskronikk

Krigen vi ikke ønsker

Planene om å erstatte bombe- maskinene med fjernstyrt langdistanseprojektiler mener å være modne omkring 1960, forteller tidsskriftet «News Week» som skal ha det fra det nasjonale sikkerhetsråd. På den måte vil jet- og rakettfly etterhånden bli erstattet med typer uten piloter. De vitenskapsmenn, som eksperimenterer med de fjernstyrtte projektiler, mener at de i løpet av fem år vil ha fullkomment gjort en elektronhjerner, som vil kunne føre raketter nøyaktig til fjernliggende mål. Man skal ikke lenger bruke radiobølger til styringen, da disse har den feil at de kan bli forstyrret eller avbrutt, mens elektronhjernen vil kunne styre projektilen ved hjelp av stjernens, landmagnetisme og andre ennå hemmelighetsfulle krefter.

Det er også konstruert rakett-drevne atombomber som med stor nøyaktighet kan avfyres mot fiendtlige mål hundreder av kilometer borte og det er allerede opprettet spesialavdelinger innen det amerikanske luftvåpenet, som utelukkende øver med dette våpenet. Også flåten er sterkt interessert i raketter og er i gang med å bygge skip, som kan avfyre dem tett ved den av fienden besatte kyst. Flåten er også begynt å eksperimentere med atom-bombemaskiner som opererer fra hangarskip. Når det nye hangarskipet «Forestal» blir ferdig om et års tid, vil flåtens luftvåpen kunne bombe nesten hvilket som helst mål i Asia og Europa,

forteller «U.S. News & World News». Dessutan er man i gang med å konstruere et atomdrevet flyvermaskine, og når den er ferdig med et selvtøye. Fagfolk

mener at det vil bli vanskelig å fiske slike miner opp, og de vil derfor lamme skipsfarten ikke bare under en krig, men i lang tid etterpå.

Endelig har man vannstoff-bomben og de såkalte radiologiske våpen. Disse siste omfatter bl. a. radioaktive gassarter, men hiers vet man utenfor de innviedes krets lite om hva det foregår på dette felt. Hva angår vannstoffbomben, så vil den bli noen tusen ganger kraftigere enn den nåværende atombombe, men den er ennå på forberedelsenes stadium, og det er dem, som mener at den i hele tatt ikke lar seg konstruere. Men amerikanerne sier jo, at de er i ferd med å reise et kjempeanlegg i Aiken i South Georgia, som fullt ferdig vil koste 1,25 milliarder dollars.

For budsjettåret 1951–52 er det av den amerikanske kongress bevilget 1,7 milliarder dollars til atomindustrien og denne sum vil antagelig stige til 3 milliarder i '52 og innen den tid vil atomindustrien ha like stor økonomisk betydning som den kjemiske industrien har i dag.

Samtidig med at USA med den

messig, faglig utarbeidet reklame til, så vil disse drikkevarer bli populære. Var det da ikke en tanke at avholds- og forbudsorganisasjonene benyttet noe av de statsminister, som de har til rådighet, i felte mens tjeneste. Det ville være positiv edrtielighetskamp og den kunnskapsympati også i de lag av befolkningen, som i dag ser med uvil. Nå blir det nesten en ny Auladrvæs av forbuds fremste forkjempere. La det gjennom reklame bli en motesak å servere en god alkoholfri drikke til middagen. Det er praktisk forbudspolitikk!

MAX.

frigjøre seg for det kollektive trykk som uvilkårlig vil melde seg, ved siden av ens private vanker, under nasjonale konflikter. Vi ser det under de for oss hverdagsmennesker så uforståelige, endeløse internasjonale handlinger.

Det kan ikke nektes at mange mennesker har et særlig mistenktsomt til «kirken». Men kirken er jo oss selv, vi som menet oss å være kristne. Og om det må være tillatt til jeg herved, så intrentengende jeg kan, henstille til gode kristne som måtte ha den fornødne myndighet til det, & ta initiativet til et samarbeid mellom våre adskilte landsmenn til beste for våre barn og særlig våre kristne. Og dermed for vårt folk og landet. Tiden burde være inne til at en forsoning skulle kunne gis et aldri så litet konkret uttrykk. Vi vet at der finnes enkeltmennesker som har slitt seg ut med å øve forsonende gjerning i denne tid. Men det er et tungt løft som forestår enda, os i flokk løfter en bedre enn enkeltvis.

Flekkfjord 13. 3. 1952
Sofie Peersen

Det eneste man kunne si var, at: «Jeg har ikke som De hatt anledning til å sette meg så godt inn i den juridiske side av saken, at jeg kan drøfte det på bred basis». Dette gjentok han flere ganger.

Forholdet for de fleste stortingsmedlem har vel vært det samme. De har ikke sett seg inn i den sak som de som folkets kårne hadde til behandling.

Kunne det gå annetledes?

Wilhelm Hals.

Herr professor, dr. Francis BULL: Min beste takk til Dem — her professor — for Deres eksverdig oppklaring. Mitt spørsmål om et stattholder tilbake.

Henrik Ibsen i diktet:
«Uden navn».

Herr professor, dr. Francis BULL: Min beste takk til Dem — her professor — for Deres eksverdig oppklaring. Mitt spørsmål om et stattholder tilbake.

De som selv har litt for Deres særlige oppfatning av Norges vei og vel under den tyske okkupasjon, kunne ikke vite at Deres faktiske beredvilighet skulle brukes i kampen for å forklare det norske folk den fundamental forskjell mellom krigsforrider, d. v. s. faktisk og praktisk, rettsstridig bistand til fienden — folkerettlig samarbeid med okkupantene.

Før å verge vårt folks eksistens. I den for tiden tiltakende solnedgang i Norge og Europa — i den blomstrende seminarisme, må alle norske takke forsynet for at De enna dverer i nasjonens midte som en medviter om våre store døde..

Deres ærbødige

Alexander Lange.

Fra de gulnende blade.

«Stavanger Aftenblads» frisker opp notiser fra tiden for 25 år siden og bringer 12. februar følgende hentet fra samme dag for 25 år siden:

«Pastor Fjellbu's utnevnelse vekker oppsikt. — Pastor Arne Fjellbu ble i siste statsråd utnevnt til residerende kapellan ved Domkirken meilighet i Trondheim. Adresseavisen bringer i den anledning et innlegg undertegnet av flere prester, hvori det heter at av 12 ansökere er den yngste blitt utnevnt. Den liberale retning har gjort et nytt fremstøt som vil vække oppsikt i kirkelige kretser i hele landet».

Akk ja, det var den gang. I dag er

DET ER SAGT:
Tiden er full av spenning, men for fleste består spenningen dog i å hevne livremmen inn.

(Notater i «Politiken»)

Den 63 år gamle Otis Loomis, som har sonet 28 år for et knivoverfall på en kvinne i Lansing, USA, fikk forleid tilbud om befrielse. Mange takk, svarte han, men jeg foretrekker å bli hvor jeg er. Jeg har hørt så meget om livet utenfor fengslet, at jeg ikke nærer noe ønske om å bli fri mann.

karakteristiske amerikanske åpenhet legger slike kort på boret, kommer også Churchill meddelelse om at England har atombomben og at den vil bli produsert i Australia i løpet av året. Det var noe av en overraskelse og har vakt oppmerksomhet over hele verden.

Men hva man forgives studerer på er trussernes fremskritt på de nye våpens område. En ting er det, at russiske spioner høstet store frukter i USA og England til å begynne med, et annet er at det maktige rike har ubegrensete midler til rådighet for eksperimenter og forskning og at det uten tvil har våpen som ingen kjenner, våpen av en fryktelig virking i den kriksen som ingen av oss ønsker, men som alle forbereder seg på i hvertfall materielt. Om den psykiske beredskap er like stor i Vesten som Østen er et ubesvart spørsmål. En ting er å ha noe å kjempe mot, et annet å ha noe fengende og håpfullt å kjempe for.

Husk kontingensten

Tenk hvor glade vi skal bli!

Det stilles nå i utsikt, at vi som ikke fikk mer enn 3 års straffarbeid, muligens skal få vår stemmehett igjen. Hvor vi gler oss til denne muligheten. Tenk å få lov til å stemme på dem, som var så snille bare å gi oss 3 år. Vi slapp jo så billig, vår bært store «landssvikere» på grensen av «landsforrådere», men slapp ved hjelp av «camouflagen» å komme opp blant de store gutta.

Denne for oss gunstige ordning skal tjene til å bringe oss raskt tilbake til samfunnet. Det vil si bli lik de andre (være bøder). Disse stortingsmenns hjernevirksemhet burde hr. overlege Scharffenberg studere. Har vi ikke utrykkelig sagt fra, at dødsstraff hadde vært å foretrekke, fremfor å bli dem lik.

Hvis vi skulle ta d'herrer stortingsmanns alværlig, men det kan man jo ikke lengre, så måtte man med god grunn tvile på sin egen forstånd.

Tenk å by oss stemmerett tilbake. Hva skulle vi eventuelt bruke den til? Det måtte være å kaste de svikene av Stortinget. Nei, de fleste av oss vil med fornøyelse unnvære deltagelsen i det härspill som foregår hvert 4. år. Vi kjører alt for godt teknikken i dette folketrådageri. Den som har anledning til å gå og se på de folkavkjøpte i Stortinget anno 1952, ja gjerne høre på dem også — må jo forstå at en slik samling ikke kan finne sted med folkets vilje.

Hvem vil hå de tårnheve skatter? Hvem vil delta i stormaktene krigsplaner? Alle forstår jo nå, at livet oppenget ikke folket lenger over. 150 nikkedukker, en flokk med de gråe og grønne øvervaket av ørter.

Først lot de på uteflandsk oppføring vårt rettsvesen gå ad helved så vår økonomiske frihet ved Marshallhjelpe og tilslutt solgte de land og folk til stormaktene i vest. Finnes ikke lenger, at han tror

Uten stemmerett.

«En kirkens tjener»

Det er vel ikke formegent sagt at varer. De rønte ikke tilskogs eller dro til England, men ble i Norge hvor de sammen med den lovlig og ansvarlige okkupasjonsmakt bl. a. sørget for at her ikke oppsto hungersød eller kaotiske tilstrender i landet. En stor kontingent av vår ungdomsfolk til fronten førte til bekjempelsen som i dag et snart sagt samlet Europa ruster seg til orsvar mot. At våre frontkjempere dengang høstet engsel og tortur som lønn for sin innsats ei ikke blitt leres skamme. Et videre spørsmål vil være: Hva er det for et tungt ansvar som hvilte på de såkalte «godne nordmenn» skulde gjennom krigs- og okkupasjonsåret? De alvorlige anvar for det norske folks liv og velveld kunne det neppe være — det hadde jo okkupasjonsmenn etter gjeldende internasjonale lover overtatt — så det måtte da bli ansvaret for at den hemmelige motstandsbevegelse satt i scene og dirigert av den flyktende regjering ble holdt i ånde. Det var altså gjennomføringen av motstanden mot den lovlige okkupasjonsmakt, og de med den samarbeidende landsmenn «det tunge ansvar» ga det.

Men med de andre — med formennene og med forøverne av urettens blir en ikke ferdig — i tur og orden skal de trekkes fram i rampelyset fordi de alle er et led i kjeden som slutter omkr. det hellige og ukrenelige dyr — rettsoppgjøret. I dag tar vi for oss et av disse led, den nidi kjære sokneprest og stortingsmann som alvorlig talt ifører seg sitt prestelige ornat for enda en gang — på

at det er folket som bestemmer?

Den demokratiske styreform er for lengst druknet i parlamentarisme, i parti- og organisasjonsstyre. Folket er umyndiggjort. Det drives fram til stemmeurnene, hver gang folket skal påta deg ansvarstilen å få den utøvende makt og innflytelse på sin skjebne. Det er en hærrende svindel. Vi er maktløverne takknemlig for bare en eneste ting — at de har avlastet oss for å svaret for hvilke i lønndom har brakt landet opp i siden 1945. Om de nå skulle ønske å gjøre oss medansvarlig også med tilbakevirkende kraft så tror jeg våre folk har vett nok til å betakke seg. Vi er nemlig ikke skrullinger, det viste den intelligensmåling tydelig, den gang det var om å gi føre bevis for at vi alle led av varig svekede sjelsevner.

Nei ryk og reis med stemmeretten, vi krever våre dommer ophevret og er statning for tort og svin.

Hvis samfunnet finner å kunne anvende slike dommere, som lånte seg ut til å fornekte alt det de hadde lært av juss for å tilfredsstille de «godne nordmenn», så samfunnet om det. Der finnes kuh en inntilhet for at vi vil vende tilbake, bli en av dem, nemlig at de stiller seg fram i kordøren med sine Borgerdådsmedaljer og annet tingtangel, og bekjerner sine synsider — for så å forsvinne fra ytterligere offentlig beskuelse.

Lærlinge folk, som trof å kunne bekjennie sine landsmenn, og så by dem å vende tilbake til samfunnet. Vi er ikke åndelig kastert, vi selger oss ikke for å få ingen stemmerett eller

andre ting som våre bøder setter slik pris på. Vi er ikke som dem og blir det aldri heller. Når folket rulinert og forbødd tar seg av dem, sitter vi fremdeles på galleriet og ler.

Uten stemmerett.

Frimodig ytring

Der settes store krav til en bekjennende kristen, hvis liv leses av våre omgivelser, venner som fiender. Kjærligheten — ikke til oss selv eller slekt eller partifeller — men til medmennesker endog av annen religiøs farge og aftenen hufarge — er grunntonef og grunnkravet i den kristendom Jesus Kristus forkynne og som han vedkjenner seg også i dag.

Derfor finner jeg det på sin plass, når jeg seider «8. Mai» en liten påskehilsen samtidig å sende en påminnelse til den del av gelstigheter, som er medansvarlig for landssvikoppgjørets hærrende gale fast — som imidlertid utvilsomt, gudskejov, kun er foreløpig — Guds kvern malet ofte langsomt — men sikkert.

Nå jeg nedenfor må ta i min mun eller skrive med min penn «naziprester», så er det ikke ordet er korrekt i noen henseende. N.S.-folk jeg kjener var av den mening, at kirken prester skulle ikke blande seg inn i politikken, men koncentrere seg om evangeliet.

I henhold til eventuelle kristenekrav bør jeg ikke skrive annet om f. eks. høyremannen sokneprest Christie, fhv. biskop Berggrav etc., etc., enn det jeg vil disse mine fiender skulle gjøre mot meg — men nå er stillingen den, at disse allerede har begynt «korrespondansen» — den førstnevnte endog med navn nevnelse i sin beryktede bok om naziprester — et infant produkt. Berggrav har også ofte ført pressen i bruk om oss. — Jeg vil imidlertid henstille til legge disse høye herrer — i ettersjonsitid var endog sistnevnte et føye tid noe foran meg i loyalitet mot den dengang værende øvrighet — at ta lerdrom av sin kollega Schjelderup.

De ville etter mitt ringe skjønn vite neget både for seg selv og for Guds rike om de kom i besittelser av et mere humanit - meneskelig og kritisk sinnelag enn de ved flere leiligheter har vist seg å he til oss utstøtte. (Ikke bare av samfunnet men også av «kirken» — for klassen benekfvel og nærikastet kan komme ut på ett)

Vit at folkeopinjonen er under forandring. Mange framtidende kvinner og menn ser anhældes på hederlige N.S.-folks holdning under krigen enn i 1945. Dere beggy må ha god betingelse for å kuhne innse at historiens dom om 10-20 år ikke på noen måte vil falle sammen med Berggravs «folkedom over N.S.» i den avsindighets epoke hvor den ble skrevet for et anlepet litet folk i Europas utskjær.

Trelast.

Planker, bord og boks kjøpes for vår-, sommer- og høstlevering
Tlf. 20884. ERLING OKKENHAUG, Trondheim.

Harsen's

brosjyre «Folkedommen over rettssvikene» kan ennå skaffes. — Send kr. 1,00 til «8. Mai», boks 41, Kristiansund N. og den sendes Dem omgangsda portofritt.

Vekkerur

Kr. 18,10 — 21,50 — 23,50 —
24,75 — 26,50 — 27,50 og 34,00

Sendes mot oppkav.

Urmaker R. Gjessing,
Drammen.

OBS Flettverk OBS

Bjørdefabrikken GREI, Kolbotn,
leverer førsteklasses flettverk
i alle dimensjoner. Bestilling
for levering til våren mottas
Thor H. Sandorf.

Trykksaker

av enhver art utføres. — Hur
til levering. Rimelige priser.
Spes.: Merkantile trykksaker
og familietrykksaker.

Boktrykker
FINN BRUN KNUDSEN.
Boks 1407 — Oslo.

Gavelstad gaard og pensjonat

Ennå plass ledig for på-
skjen. — Telef Svarstad 58.

Jeg søker

forbindelse med en god hypnoti-
sør. Bill. mkr. «Snarest nr. 109.»

Bra ung manu

Kan få bo i hytte, april—okt. mot
arb. hjelpe om kvellen. (Terasse og
kjeller). B. m. «Ekebergbanen
nr. 107.»

UR

forskjellige ankømmet.

Reparasjoner utføres på 2—
14 dager.

Urmaker Andr. Sirnes,

Stavanger — Tlf. 27 973.

LESER DE

Sosiologisk Tidsskrift

En sekts- og partiløs utforskning av

Vårt Samfunnsliv

Utgiver og redaktør B. Dybwad Brochmann, Bergen.

Har De noen gang gjort Dem klart at også menneskenes økonomi bare utgjør en del av den universale økonomi? Har De tenkt på konsekvensene? Vet De at også samfunnet er en levende organisasjon, hvis liv og sunnhet beror på lignende livslovmessighet som alt annet levende? Vet De at kirken og staten delvis beror på visse misforståelser o.s.v.

Abonner på «Sosiologisk Tidsskrift»

10 hefter årlig a 64 sider — kr. 25,00.

Postgirokonto 694 41.

1. årgang i originalbind, 640 sider, rikt illustrert, kr. 45,00.

Et pionerarbeide uten sidestykke

Skriv til Bergen, Kirkegt. 43. — Telefon 57 486.

Dresser, sydd etter mål.

Vi mottar stadig brev fra begeistrede kunder. Omrent alle brev inneholder disse ordene: — «Enten var jeg særdeles heldig — eller dere er usedvanlig flinke — dertil så rimelige priser». Bestill dress De også — la vår lange praksis komme Dem til gode. — Skriv etter tøyprøver og målskjema.

P. SPORSEM KONFEKSJONSFABRIKK — Aukra.

Frontkjempere

av

Karl Holter

«Den gir et fantastisk nærbilde av frontlivet og frontkjempere, og den eier en stigning som riber en mere og mere med» FINN HALVØREN.

Kr. 12,— mot oppkav eller portefritt ved innsending av bølpet. — KARL HOLTER, Amot på Modum.

Gift eller ugift sveiser

dyktig og pålitelig, får plass fra 1. eller 14. april. 15 melkekuer 3-4 ungdyr og ca. 50 sauar. — Alfa-Laval melkemaskiner og drikkekar. For gift sveiser pen leilighet, 2 værelser og kj. Attest avskrifter og lønnskrav sendes Ola Fretheim, Fluberg.

Forbundet for Sosial Oppreisning

HOLDER MØTER:

LØRDAG 5. APRIL KL. 12 fm. I SAMFUNNHUSETS LILLE SAL STEINKJÆR og

SØNDAG 6. APRIL KL. 12 fm. I HOTELL PHOENIX FORS.

SAL, TRONDHEIM.

Flere av medlemmene av Forbundets sentralledelse vil være tilstede, og det vil bli behandlet spørsmål av aktuell interesse.

Alle interesserte ønskes velkommen!

Har du kjøpt og lest

skal de trekkes fram i rampelyset fordi de alle er et led til kjeden som slutter omkr. det hellige og ukjente dyr Stiftet av okkupasjonsdiktat vi for oss et av disse ledet, den nif kjære sokneprest og stortingsmann som andelig talt ifører seg sitt prestelige ornat for enda en gang — på fallrepet — å svinge tukten ris over synderne — bakter kunne han så i kristelig hovmodighet dekretere at nå er nădens og barmhjertigheten ikke — vi må vinne dem (altså «land-viken») tilbake med all deres loyalitet og solidaritet slik, at vi kan regne med dem og stole på dem i påkommende tilfeller Ja, slik talte salvesesfulst presten i tingets hall.

Nåاردres en bare om den fariske dømmeby som denne kirkens tjenere gjorde seg til talsmann for, utsprunget fra et sinn som har gjort sin funn for samheten eller om den enna finnes en eller annen liten rør i hans samvittighet som forteller han der kan være tvil — — isåfall v̄rosten stille ham endel spørsmål om det første vil sannsynligvis bli dette: «Hvorfor kan alle disse tusener landmenn der ikke og førdømmes som landsforræder overfor følgende kjettsjerminger: De fulgte Kongens påbud for han dro av landet om å holde hjelte gæende herhjemme»

Det første tyske orkesterbesøk Danmark vil finne sted 2. mai. Da vil Tønsburgs symfoniorkester spille i København under ledelse av Heinrich Steiner med Victor Schisler som soloartist.

da bli ansvaret for at den hemmelige motstandsbevegelse satt i scene og dirigert av den flykteide regering ble 10.14 ånde — Det var altså gjennomføringen av motstanden mot den ovlige okkupasjonsmakt, og de med den samarbeidende landsmenn «det tunge ansvar» gaadt.

Den saime lille røsten fra prestens samvittighet ville kanskje holde fram for ham endel eksempler på motstandsfrontens «arbeidsmetoder»:

— minkordene på landsmenn — ødelegelsen av livsviktige industrianelegg, som ga brød og arbeid til norske borgere — senkingen av norske skip i rutefart på vår kyst osv. — Ja slik ville kanskje samvittighetens røst tale til presten og den ville tilslutt fortelle ham til å seke og finne sannheten i det virvar av løgn og forklaring som er satt ut i livet om 9. april 1940 og hva dermed fulgte, men vår egen del tiføyet vi: Der vil i tiden fylde bli reist et tusenstempig krav til våre myndigheter, men dette krav skal ikke gjelde nåde eller dette krav skal ikke gjelde nåde eller opprissning.

Karl Flatland.

Foretrakk det norske folk en tysk sivilad-ministrasjon av Norge?

Høsten 1940 fremsatte Tønboven følgende ultimatum til det norske folk: «Tilstrekkelig opplutning om Nasjonal Samling» — eller tvist overtagelse av alt styre og stell.

Vi som etterkom overfordingen, fordi vi ønsket en administrasjon av en hvilken som helst utenlands-makt for en ULYKKE, ble dømt som «landssvilkere».

De som laget retningslinjene måtte førelig anse tysk adminis-trasjon i Norge som en fordel.

Men hvorfor? Og var det store gross av jessinger klar over spørsmålet, og var de enige i vurderingen? Ivar Brandt.

«8. Mai»

kronikk 28. mars 1952

Vi skriver historiens dom i dag.

V i hørte fer hverdan Roscher Nielsen, etter ordre fra Ruge, for längste å få gi tyskerne resten av Norges land som en kjøpskål ved den totale kapitulasjons undertegning. Norske tropper skulle forsvarer østgrensen under tysk flagg, formodentlig mot den andre «allierte» Russland, som hittil har innskrenket seg til å besette norsk jord etter invitasjon.

Dette arrangement synes å ha gjett mersmak, for i øste i Administrasjonsrådet 29. august 1940 rede-gjorde fylkesmann Gabrielsen i Finnmark for sin plan om fremtidig norsk vern mot Russlands grense i samarbeid med Deutsche Wehr-macht.

Administrasjonsrådet avviste ikke dette forslag som «gal manns tale i krigstid». Nei, de drøftet sakken alvorlig:

Fylkesmann Gabrielsen framholdt i Rådet, at det burde ta opp spørsmålet om å få tyskernes samtykke til å gjenopprette norske hær avdelinger, som kunne danne kjernen i eventuelle vernetropper for Nord-Norge, slik at de norske troppe overtok områdene i Øst-Finnmark overrensstemmed med de regjer som var vedtatt i kapitula-sjonsvilkarene i begynnelsen av juni.

da ble ansvaret for at den hemmelige motstandsbevegelse satt i scene og dirigert av den flykteide regering ble 10.14 ånde — Det var altså gjennomføringen av motstanden mot den ovlige okkupasjonsmakt, og de med den samarbeidende landsmenn «det tunge ansvar» gaadt.

Den saime lille røsten fra prestens samvittighet ville kanskje holde fram for ham endel eksempler på motstandsfrontens «arbeidsmetoder»:

— minkordene på landsmenn — ødelegelsen av livsviktige industrianelegg, som ga brød og arbeid til norske borgere — senkingen av norske skip i rutefart på vår kyst osv. — Ja slik ville kanskje samvittighetens røst tale til presten og den ville tilslutt fortelle ham til å seke og finne sannheten i det virvar av løgn og forklaring som er satt ut i livet om 9. april 1940 og hva dermed fulgte, men vår egen del tiføyet vi: Der vil i tiden fylde bli reist et tusenstempig krav til våre myndigheter, men dette krav skal ikke gjelde nåde eller dette krav skal ikke gjelde nåde eller opprissning.

K. M.

Det første tyske orkesterbesøk Danmark vil finne sted 2. mai. Da vil Tønsburgs symfoniorkester spille i København under ledelse av Heinrich Steiner med Victor Schisler som soloartist.

«8. Mai»

kronikk 28. mars 1952

har de ikke gjort, herrene teller i dag blant landets spisser, hedret og v engt alle slags utmerkelser. — Hvor er logikken her?

De fem store politiske partier be-kreftet også at krigen var slutt. 24. aug. 1940 sendte de, undertegnet av sine formenn og nestformenn et brev til Stortingets Presidentskap om sluttet s nn:

«Vi understreker — i samsvar med de vedtatte retningslinjer — at partiene vil sette alle krefter inn i dette fellesskap, i samarbeid med landets administrative myndigheter og med okkupasjonsmakten. (uth. her).

Vi skal ikke komme nærmere inn i samarbeidet som Administrasjonsrådet tok opp: leangsetning av våpenfabrikene, fortrinnett for tidligere norske krigsfanger til arbeid i tyske anlegg etc. Heller ikke skal vi komme meget inn i riks-Adførhedsrådene, på Berggravs forslag til avsettelse av Kongen, jfr. U. K. s. 249, Proto. om komiteen s. 61, Ponnevie s. 9. Neri Valen og andre, og på Paal Bergs debattelse heri. Vi vil bare neke på Stortings flertalls vedtatt:

«Da Kongen ikke har føvd seg etter Stortings krav, erk erer Stortinget at konnehuset... har tapt alle forfatningsmessige rettigheter og plikter. Verdtatt av 96 mot 34 st. Stortings Presidentskap, seks herrer, sendte 11. september 1940 sådant brev til dr. Dellbr  ge:

«Presidentskapet har ved undersøkelse i partigruppene konstatert at det er samst  rmig vilje til samarbeid med de tyske myndigheter. — Videre er det konstatert at det vil kunne p  regnes kvalifisert flertall for en ordning etter vedt  te utkast til vedtak... Nemlig regulert samarbeid med Reichskommissariat og avsettelse av Kongen.

«Etter frigj  ringen 1. og 2. august 1940 var vedtaket og gjennomf  ringen av det grove landsforredere med sterkt humoristisk tilsnitt, hvis en s  nn kombinasjon er tenkelig. Men Administrasjonsrådets medlemmer har fatt stor anerkjennelse. Hverken de, Regjeringen eller senere U. K. kunne anta at krigen fortsatte. Det er bare den offisielle versjon som varierer etter saksforholdene.

Kont skrev i sin svenske bok at «detta innebar nationsens avvepning». Javisst s  , forsvarsmalet

straff for grovt landsferederi. Det

lige N.S.-folks holdning under krigen enn i 1945. Dere begge m  r ha god betingelse for    kunnne innse at historiens dom om 10-20   r ikke p  nøn m  te vil tale sammen med Berggravs «folkedom over N.S.» i den avsindighets epoke hvor den ble skrevet for et anl  pet litet folk i Europas utkant.

Karl Flatland.

Foretrakk det norske folk en tysk sivilad-ministrasjon av Norge?

Høsten 1940 fremsatte Tønboven følgende ultimatum til det norske folk: «Tilstrekkelig opplutning om Nasjonal Samling» — eller tvist overtagelse av alt styre og stell.

Vi som etterkom overfordingen, fordi vi ønsket en administrasjon av en hvilken som helst utenlands-makt for en ULYKKE, ble d  mt som «landssvilkere».

De som laget retningslinjene måtte førelig anse tysk adminis-trasjon i Norge som en fordel.

Men hvorfor? Og var det store gross av jessinger klar over spørsm  let, og var de enige i vurderingen? Ivar Brandt.

Det første tyske orkesterbesøk Danmark vil finne sted 2. mai. Da vil Tønsburgs symfoniorkester spille i København under ledelse av Heinrich Steiner med Victor Schisler som soloartist.

«8. Mai»

kronikk 28. mars 1952

har de ikke gjort, herrene teller i dag blant landets spisser, hedret og v  engt alle slags utmerkelser. — Hvor er logikken her?

De fem store politiske partier be-kreftet også at krigen var slutt. 24. aug. 1940 sendte de, undertegnet av sine formenn og nestformenn et brev til Stortingets Presidentskap om sluttet s  nn:

«Vi understreker — i samsvar med de vedtatte retningslinjer — at partiene vil sette alle krefter inn i dette fellesskap, i samarbeid med landets administrative myndigheter og med okkupasjonsmakten. (uth. her).

Vi skal ikke komme nærmere inn i samarbeidet som Administrasjonsrådet tok opp: leangsetning av våpenfabrikene, fortrinnett for tidligere norske krigsfanger til arbeid i tyske anlegg etc. Heller ikke skal vi komme meget inn i riks-Adførhedsrådene, på Berggravs forslag til avsettelse av Kongen, jfr. U. K. s. 249, Proto. om komiteen s. 61, Ponnevie s. 9. Neri Valen og andre, og på Paal Bergs debattelse heri. Vi vil bare neke på Stortings flertalls vedtatt:

«Da Kongen ikke har føvd seg etter Stortings krav, erk  erer Stortinget at konnehuset... har tapt alle forfatningsmessige rettigheter og plikter. Verdtatt av 96 mot 34 st. Stortings Presidentskap, seks herrer, sendte 11. september 1940 sådant brev til dr. Dellbr  ge:

«Presidentskapet har ved undersøkelse i partigruppene konstatert at det er samst  rmig vilje til samarbeid med de tyske myndigheter. — Videre er det konstatert at det vil kunne p  regnes kvalifisert flertall for en ordning etter vedt  te utkast til vedtak... Nemlig regulert samarbeid med Reichskommissariat og avsettelse av Kongen.

«Etter frigj  ringen 1. og 2. august 1940 var vedtaket og gjennomf  ringen av det grove landsforredere med sterkt humoristisk tilsnitt, hvis en s  nn kombinasjon er tenkelig. Men Administrasjonsrådets medlemmer har fatt stor anerkjennelse. Hverken de, Regjeringen eller senere U. K. kunne anta at krigen fortsatte. Det er bare den offisielle versjon som varierer etter saksforholdene.

Kont skrev i sin svenske bok at «detta innebar nationsens avvepning». Javisst s  , forsvarsmalet

straff for grovt landsferederi. Det

lige N.S.-folks holdning under krigen enn i 1945. Dere begge m  r ha god betingelse for    kunnne innse at historiens dom om 10-20   r ikke p  n  t m  te vil tale sammen med Berggravs «folkedom over N.S.» i den avsindighets epoke hvor den ble skrevet for et anl  pet litet folk i Europas utkant.

Karl Flatland.

Foretrakk det norske folk en tysk sivilad-ministrasjon av Norge?

Høsten 1940 fremsatte Tønboven følgende ultimatum til det norske folk: «Tilstrekkelig opplutning om Nasjonal Samling» — eller tvist overtagelse av alt styre og stell.

Vi som etterkom overfordingen, fordi vi ønsket en administrasjon av en hvilken som helst utenlands-makt for en ULYKKE, ble d  mt som «landssvilkere».

De som laget retningslinjene måtte førelig anse tysk adminis-trasjon i Norge som en fordel.

Men hvorfor? Og var det store gross av jessinger klar over spørsm  let, og var de enige i vurderingen? Ivar Brandt.

Det første tyske orkesterbesøk Danmark vil finne sted 2. mai. Da vil Tønsburgs symfoniorkester spille i København under ledelse av Heinrich Steiner med Victor Schisler som soloartist.

«8. Mai»

kronikk 28. mars 1952

har de ikke gjort, herrene teller i dag blant landets spisser, hedret og v  engt alle slags utmerkelser. — Hvor er logikken her?

De fem store politiske partier be-kreftet også at krigen var slutt. 24. aug. 1940 sendte de, undertegnet av sine formenn og nestformenn et brev til Stortingets Presidentskap om sluttet s  nn:

«Vi understreker — i samsvar med de vedtatte retningslinjer — at partiene vil sette alle krefter inn i dette fellesskap, i samarbeid med landets administrative myndigheter og med okkupasjonsmakten. (uth. her).

Vi skal ikke komme nærmere inn i samarbeidet som Administrasjonsrådet tok opp: leangsetning av våpenfabrikene, fortrinnett for tidligere norske krigsfanger til arbeid i tyske anlegg etc. Heller ikke skal vi komme meget inn i riks-Adførhedsrådene, på Berggravs forslag til avsettelse av Kongen, jfr. U. K. s. 249, Proto. om komiteen s. 61, Ponnevie s. 9. Neri Valen og andre, og på Paal Bergs debattelse heri. Vi vil bare neke på Stortings flertalls vedtatt:

«Da Kongen ikke har føvd seg etter Stortings krav, erk  erer Stortinget at konnehuset... har tapt alle forfatningsmessige rettigheter og plikter. Verdtatt av 96 mot 34 st. Stortings Presidentskap, seks herrer, sendte 11. september 1940 sådant brev til dr. Dellbr  ge:

«Presidentskapet har ved undersøkelse i partigruppene konstatert at det er samst  rmig vilje til samarbeid med de tyske myndigheter. — Videre er det konstatert at det vil kunne p  regnes kvalifisert flertall for en ordning etter vedt  te utkast til vedtak... Nemlig regulert samarbeid med Reichskommissariat og avsettelse av Kongen.

«Etter frigj  ringen 1. og 2. august 1940 var vedtaket og gjennomf  ringen av det grove landsforredere med sterkt humoristisk tilsnitt, hvis en s  nn kombinasjon er tenkelig. Men Administrasjonsrådets medlemmer har fatt stor anerkjennelse. Hverken de, Regjeringen eller senere U. K. kunne anta at krigen fortsatte. Det er bare den offisielle versjon som varierer etter saksforholdene.

Kont skrev i sin svenske bok at «detta innebar nationsens avvepning». Javisst s  , forsvarsmalet

straff for grovt landsferederi. Det

lige N.S.-folks holdning under krigen enn i 1945. Dere begge m  r ha god betingelse for    kunnne innse at historiens dom om 10-20   r ikke p  n  t m  te vil tale sammen med Berggravs «folkedom over N.S.» i den avsindighets epoke hvor den ble skrevet for et anl  pet litet folk i Europas utkant.

Karl Flatland.

Foretrakk det norske folk en tysk sivilad-ministrasjon av Norge?

Høsten 1940 fremsatte Tønboven følgende ultimatum til det norske folk: «Tilstrekkelig opplutning om Nasjonal Samling» — eller tvist overtagelse av alt styre og stell.

Vi som etterkom overfordingen, fordi vi ønsket en administrasjon av en hvilken som helst utenlands-makt for en ULYKKE, ble d  mt som «landssvilkere».

De som laget retningslinjene måtte førelig anse tysk adminis-trasjon i Norge som en fordel.

Men hvorfor? Og var det store gross av jessinger klar over spørsm  let, og var de enige i vurderingen? Ivar Brandt.

Det første tyske orkesterbesøk Danmark vil finne sted 2. mai. Da vil Tønsburgs symfoniorkester spille i København under ledelse av Heinrich Steiner med Victor Schisler som soloartist.

«8. Mai»

kronikk 28. mars 1952

har de ikke gjort, herrene teller i dag blant landets spisser, hedret og v  engt alle slags utmerkelser. — Hvor er logikken her?

De fem store politiske partier be-kreftet også at krigen var slutt. 24. aug. 1940 send

Sorenskriver L. Z. Backer tilstår at han under okkupasjonen deltok i en rekke politiske arrestasjoner og HUSUNDERSØKELSER

Allikevel fant han seg habil til å bedømme rettstridigheten og ulovligheten i handlinger analog med dem han selv hadde begått

Høyesterett strør sand på - avviser advokat Fliflets anke om at Backer var ugyldig som settedommer

Høyesteretts kjæremålsutvalg, bestående av dommerne Berger, Eckhoff og Dæhli, har ved beslutning avvist advokat Fliflets anke til Høyeste rett over sorenskriver L. Z. Backers ugyldhet som settedommer i den nå meget kjente injuriesak som ble behandlet i Notodden byrett ifjor høst.

Kjæremålsutvalgets beslutning er ikke ledssagnet av premisser eller begrundelse.

Fliflets ankeerklæring er et meget interessant dokument. Og vi for vår del forstår på ingen måte Høyesteretts kjæremålsutvalgs avgjørelse. Vi tror at denne avvisning på ingen måte styrker Høyesteretts anseelse ute blant folket. De herrer høyesterettsdommere burde for lengst ha forstått, at nå er det folkets sunne rettsevissthet som krever en annen ment litet enn den som gjorde seg gjeldende i 1945 og årene utover.

Vi gjengir her hovedinneholdet av advokat Fliflets ankeerklæring.

I slutten av anken anfører Fliflet: «Såvidt vites var settedommeren sorenskriver L. Z. Backer en storre del av okkupasjonstiden politifullmektig i Trondheim.

Jeg går ut fra at han i denne tiden ikke i stillings medfør har hatt betydning med en eneste politisk arrestasjon eller husundersøkelse». Og Fliflet fortsetter:

Lenge etter at Kjæremålsutvalgets sluttning om ankens avvisning foreblir jeg plutselig for noen dager den bekjent med et skriv fra sorenskriver Backer til politimesteren i Notodden datert 2. november d. å. som er av den aller største betydning for nærværende sak forsåvidt skrivets innhold klart viser at hr. Backer har vært absolutt og tvers igjennom ugyld til å dømme i saken.

I dette skriv tilstår nemlig herr Backer at han i stillings medfør (som politifullmektig i Trondheim under okkupasjonen) har hatt betydning med en rekke politiske arrestasjoner og husundersøkelser.

DET ESSENTIELLE PUNKT

i tiltalen mot meg i injuriesaken var min uttalelse som aktor om at politikonstabell Svendsen hadde vært med på politiske arrestasjoner og husundersøkelser og min karakteristikk av disse handlinger som avgjort striden de mot norsk lov og innebærer grov rettstridig bistand til fienden.

I SITT NEVNTE SKRIV

av 2. november anfører Backer at han hverken under krigen (!) eller senere har fått høre noen kritikk for sin oppførsel, hverken fra patriotisk hold eller fra myndighetene.

Det er i tilfelle en mager trøst for dem som arrestasjonene gikk ut over.

L. Z. BACKER.

Jordloven —

Forts. fra side 1 —

det at man nå har trukket skogen inn i lovforslaget på en slik måte at den står i sterkt fare for å bli pulverisert i småeiendommer, det nevnes 240 til 300 dekar pr. bruk. Like lite som det i 1928 var riktig å gå til oppdeling av jordeiendommene, like lite er det nå riktig å gå til oppdeling av skogen. Om man tar til gjennomslag, vil det sikkert vise seg like nytteløst nå som i 1928.

For å få makt til å gjennomføre den storstilte omregulering av eiendomsforholdene og eiendomsstørrelsen, som forslaget går ut på, foreslår komiteen at:

1. Staten skal, med unntak for salg til de aller nærmeste slektingene, ha forkjøpsrett til alle jord- og skogeiendommer her i landet. Alle eiendommer erhvervet på denne måte, skal av komiteen erklæres odelsfrie.

2. Hvis Staten ikke får tak nok jord og skog på denne måte, kan jord og skog og alle andre tilliggende rettigheter og «herlig heter» overgå til staten (ekspropriert), og da uten hensyn til odelsloven.

3. Til å ta hånd om det offentlige arbeide med denne sak, skal det opprettes en ny stor admini-

Sosialistene begynner som døråpnere og ender som matter

Bestemte det tyske

Forts. fra side 1 —

statt oppført som redaktør av sin egen selveiende avis og hadde forklart en norsk lagmannsrett i dag, at han ikke hadde lest sin egen avis, og DERFOR ikke kunne være ansvarlig for dens innhold, tror vi det ville blitt oppfattet som en USANNHET.

En statsadvokat Dorenfeldt hadde sikkert forlangt vedkommende men talundersøkt og innlagt på fengsels-sykehus.

Melands medeier av Selbyggen var en NS-mann, og Meland søkte anledning til å uttale sin misbilligelse av ham. Derimot forsøkte NS-mannen å renvaske Meland i retten så godt han kunne.

Det er nemlig ikke så greit for en fhv. NS-redaktør som det er for en liten sakforet, som på grunn av sine bragder under okkupasjonen er blitt statsadvokat.

Meland forklarte at han fulgte med i dagspressen, men ikke i sin egen avis! Vi synes han sa, at han ikke drev med illegalt arbeid. Under okkupasjonen. Om sin innsats som militær befalingsmann i Norges 62 dagers krig opplyste han at han en av de første okkupasjonsdager dro til Hegra festning. Der oppholdt han seg bare et par timer. Deltok ikke i kamp. Dro så ned til bygden, og kjørte med sin bil til Trondheim, da han på festningen hadde fått vite at byen var åpen for gjennomkjørsel tross okkupasjonen. Han dro så til Møre regiment hvor han hørte hjemme. Etter den lokale okkupasjonen her, som han anga til ca. 1. mai, dro han østover i nærheten av svenskegrensen, hvor han etter eget oppgivende traff mannskaper i Henrik Bjørgens patrulje ved Almlivila en av de første dager av mai 1940.

Den omstendighet at statsadvokat Dorenfeldt har fått innbildet lagretten at Harsems beskyllinger mot statsadvokat Meland er et farlig angrep på «rettsstaten» gjør at Harsem blir sikkert domt for sin formulering.

Harsem har ment, at sto det NS-artikler (ca. 4 stykker) i avisene mens Meland var redaktør så måtte han være ansvarlig.

Tidligere politibetjenen Konrad Erlandsen forklarte at han visstnok 13. januar 1942 oppsøkte Meland for avhør i en bagatellsak. Meland hadde da radio. For å legitimere besittelsen av den foreviste Meland «i tysk Schein».

Statsadvokaten fant det øyensynlig påkrevet å dokumentere Melands nasjonale holdning ved å lese opp et brev fra en underordnet person i det tyske sikkerhetspoliti, som mente at Meland var en motstander av den nye tid. Dette foranlediget den i Hildisch-komplekset tiltalte Alexander Lange å spørre om det var det tyske sikkerhetspoliti som bestemte hvem som hadde nasjonal holdning i Norge — (munther).

Til «alle forkastede befalingsmenn» i vårt land.

Av Hroar Hovden.

Kampen for revisjon og oppreisning går sin ubønnhørlige gang. Frammarsjens styrke øker fra dag til dag. Sannheten lar seg ikke avfeie med utenomsnakk. Derimot går hykleriet sin skjebne i møte.

Visstnok er «den frie demokratiske» presse taus, i beste fall fordreier den sannheten.

Visstnok er skole, kringkasting og prekestol logrende og lydige redskaper i makthavernes hender.

Visstnok ligger parolen om «ro omkring rettsoppgjøret» som en ullen tåke over landskapet.

Visstnok påtar O. C. Gundersen seg en morsk mine og forsøker seg med trusler fra Stortingets talerstol.

Visstnok håper og tror dørskapen at jernteppet skal være nedrullet til evig tid.

Intet av dette vil kunne hindre den oppklaring vi krever. Hundre tusen respektable medborgere lar seg ikke knekte ved ulov, trusler eller «paroler». Ynkeligheten skal og vil bli avslørt.

De massemøter som Forbundet for Sosial Oppreisning har innkalt til etter stortidsdebatten, har artet seg som den rene folkerepresentasjon mot hykleri, vrøvl og historiefalskning. Langt utenfor de kretser som er rammet av «rettsoppgjøret» finner vi sannhetssøkere som slutter opp om vårt arbeid.

Etter et av de siste Forbunds møter skriver «Arbeiderbladet»: «Innen nazistenes rekke kan

man heller ikke snakke om mottetretthet, et uttrykk som vi andre har lært å stifte bekjentskap med. Det var stort framme. Jeg synes at i all fall en ting burde «Arbeiderbladet» som velnæret samfunnsstøtte huske fra sin fattige men idealistiske ungdomstid: Den som sulter ikke av mottetretthet! Den som lider for andres synder sovner ikke så lett!

Vi er nå kommet så langt i vår kamp for rett og rettferdighet at vi ikke lenger bare kan bygge på vårt Forbund. Vi må mønstre de enkelte yrkesgrupper — og organisere dem innenfor Forbundets ramme. En bonde, en lege, en arbeider, en befalingsmann, en kontormann, en jurist, en tannlege, en prest, en lærer, en sykesøster, en disponent, en ingeniør, en departementsmann osv., osv. har sine spesielle tarv å ivaretak. Dette kan bare skje effektivt gjennom yrkesmessig sammenlutting. Det bør derfor innen alle yrker overveies om ikke tiden er inne til fag-organisering, til ivaretagelse av den enkelte yrkesmanns interesser. Innen de fleste fag har vi så mange representanter at vi blir en faktorfaktor når vi står sammen.

Enkelte yrkesgrupper arbeider med spørsmålet. Andre er kommet så langt at de har holdt orienterende møter.

Og så kommer jeg til det spørsmål som i dag ligger meg på hjertet, og som flere kolleger har bedt meg om å ta opp:

Skal ikke vi offiserer og befalingsmenn som ble utstøtt og «forkastet» etter Nygaardsvolds tilbakekomst, gå til dannelsen av en organisasjon for å ivareta våre interesser og kjempe for vår rett?

Ifølge «Morgenbladet» 25. 1. 1947 var på daværende tids

Paven.

Pius XII har skissert en plan hvor etter den romerske kirke skal lede et korstog for å redde verden fra ruin og forvandle den «ørst fra en vild til en menneskelig og siden fra en menneskelig til en guddommelig verden». Overfor samtlige prester i Rom ga paven direktiver for den kirkelige virksomhet under fasten og sa, at alt måtte gjøres for at Roms befolkning skulle kunne «som de strålende lys på

restasjoner og husundersøkelses.

DET ESSENTIELLE PUNKT

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie i tiltalen mot meg i injuriesaken var min uttalelse som aktor om at politikonstabellen Svendsen hadde vært med på politiske arrestasjoner og husundersøkelses og min karakteristikk av disse handlinger som avgjort striden mot norsk lov og innebærer grov rettsstridig bistand til fienden.

De andre uttalelsene som omhandles i tiltalen og for hvilke jeg delvis ble frifunnet er i forhold til dette hovedpunktet av rent underordnet betydning.

Og så opplever vi også at en soren skriver som selv i egenkap av politifullmektig under okkupasjonen har hatt befatning med en rekke politiske arrestasjoner og husundersøkelse sitter og dommer om medvirkning til slike handlinger strider mot norsk lov eller ikke og om de innebærer mer eller mindre grov rettsstridig bistand til fienden.

DET VAR HR. BACKERS UBTIN- KI GEDE PLIKT

Keiks han fikk forespørsel fra fylkesmannen om han ville være settedomsgjennomfører i denne sak, å opplyse om sin etighet og frabe seg enhver befatning med saken.

Med øket styrke meldte denne plikt for hr. Backer da retten ble satt m. okt. d. å.

Inn hr. Backer taug også nå, så en nennene, partene og alle andre har høye tro at rettsformannens habiliteter var i den skjønneste orden!

ETTER DOMSTOLLOVENS § 106, nr. 1, kan ingen være dommer når han i en straffesak er fornærmet ved den straffbare handling.

skjedd, fordi det ikke kunne finnes sted.

Ifølge et brev fra general Hansteen av 4. april 1948 ble det i 1942 innledet kontormessig forbindelse med den engelske administrative ledelse (F. O.) om aksjoner i Norge. Samvirket gjalt hemmelige tiltak, sabotasje og liknende. Samme år kom norske flygere til innslags i engelske forbund.

Sommeren 1942 gjorde Eksilregjeringen det første offisielle tiltak til gjenopptakelse av en krigsføring, som man kan betegne «statlig for den del av Norge og de norske verdier (flaten) som ikke var okkupert». Den mobiliserte i august nordmenn i utlandet etter forutgående opprettelse av en overkommando. Ved denne mobilisering tråtte krigsløvene automatisk i kraft for det mibiliserte personal. Noen fornyet krigstilstand for det okkuperte Norge etablertes dog ikke derved. Dette selv om man ser bort fra Eksilregjeringens manglende makt til gjenopptakelse av krigsføring og dens tvilsomme konstitusjonelle og folkerettelige adgang til sådant tiltak.

Dette og et hvilket som helst annet tiltak av Eksilregjeringen ligger utenfor rammen av vår beviskjede. Overalt ligger forholdet til det okkuperte land og dets innbyggere til grunn for våre utredninger.

Intet av dette hadde karakter av statlig krigsføring. Første norske statlige militære tiltak var, ifølge general Hansteen disponeringen av «Den norske brigade» i Finnmark i 1945. «Brigaden» var en bataljon som besatte ingenmannsland, etter at tyskerne hadde rømmet.

domstolen som ikke kan ha gjort avgjørelsen i sine hender (domstolovens § 117. 1. ledd.)

I SITT NEVNTE SKRIV

av 2. november anfører Backer at han hverken under krigen (!) eller senere har fått høre noen kritikk for sin oppreden, hverken fra patriotisk hold eller fra myndighetene.

Det er i tilfelle en mager trøst for dem som arrestasjonene gikk ut over.

Hr. Backers forhold som politifullmektig i Trondheim under okkupasjonen er for øvrig såvidt vites ikke gransket av noen myndighet.

Jeg tror så gjerne at Backer ikke personlig har foretatt noen politisk arrestasjon eller ransaking. Backer var nemlig politiembetsmann og hans ansvar må derfor bedømmes strengere enn de underordnede politifolk som har utført de ordrer som ble gitt dem.

Jeg har festet meg ved at hr. Backer finner det selvsagt at han har hatt befatning med slike arrestasjoner og ransakninger. Uvilkårlig kom jeg her til å tenke på de andre som frivillig satte livet på spill ved å motarbeide fienden.

Nærværende ankesak er forøvrig ikke stedet til å undersøke detaljene i den enkelte kriminalsaker som Backer har hatt befatning med som politifullmektig i Trondheim, det får bli en kommende granskingskomites sak.

Nå gjelder det spørsmålet om hr. Backer er den rette mann til å bedømme rettsstridigheten og ulovligheten i handlinger som i hovedtrekkene er analoge med dem hr. Backer selv har begått.

Om en politifullmektigs ansvar for å ha gitt ordre til arrestasjon av gisler finnes interessante uttalelser i dommer Bahrs votum i høyesterettsdom av 10. september 1948 i sak mot Yngvar Randmæl — et votum som uten forbehold fikk tilslutning av 3 andre voterende.

Tiltaltes forhold med hensyn til arrestasjonene ble ved denne dom enstemmig ansett rettsstridig og straffbart.

Fra en soren skriver har Fliflet nett opp fått følgende brev:

«Hjertelig takk for de aviser De har sendt meg med referater fra Deres sak. Jeg forstår ingen ting, forstår ikke at der er reist tiltale, forstår ikke dommen — og aller minst den behandling De ble utsatt for i retten. Jeg håper Deres anke vil føre fram og at saken ender som den bør.

Leiligheten benyttes til å ønske Dem en god jul og et godt nytt år med usvekkede krefter til å fortsette Deres kamp for retten.

75 000 engelske

okkupasjonssoldater i Tyskland har giftet seg med tyske kvinner, forteller Tyske evangeliske kvinneforeninger i en rapport om kvinneoverflukk i Tyskland. De regner med at det finnes omkring 3 mill. tyske kvinner, som ikke kan bli gift først det ikke finnes mange nok menn i gifteferdig alder. Ved beregningen har man sammenliknet antall kvinner i aldersgrensen 16 til 40 år med antall menn i alderen 21 til 50 år. I den første gruppen finnes det 4,373,000 kvinner — inklusive krigsenker — mens det i den annen gruppe er bare 2,849,000 menn, og blant mennene er det en stor gruppe som har pådratt seg sjelelige og legemlige skader i krigsfangenskap slik at de ikke ønsker å gifte seg.

Intet av dette hadde karakter av statlig krigsføring. Første norske statlige militære tiltak var, ifølge general Hansteen disponeringen av «Den norske brigade» i Finnmark i 1945. «Brigaden» var en bataljon som besatte ingenmannsland, etter at tyskerne hadde rømmet.

gen erkjæres odelsserie.

2. Hvis Staten ikke får tak i nok jord og skog på denne måte, kan jord og skog og alle andre tilliggende rettigheter og «herlig heter» overgå til egenes (eksproprietes), og da uten hensyn til odelssloven.

3. Til å ta hånd om det offentlige arbeide med denne sak, skal det opprettes en ny, stor administrasjon. Bl. annet skal det i hvert fylke opprettes et organ som kalles JORDNEMNDA. Den skal bestå av 5 medlemmer og skal ha fast kontor med funksjoner. At dette må bli en meget stor stab er lett å forstå.

Dessuten skal det bli et sentralorgan i Departementet.

Komiteen sier at «reglane for overgåelse må bli enklare og lettare å praktisera så dei ikkje gir høve til så mye sakførsel som dei reglane vi nå har».

Apenbart skal ikke smålge hensyn til hva som er lov og rett spille noen særlig rolle. Høyesterettsadvokat Jens P. Heyerdahl jr. sier da også i en betenkning: «Blir lovforlaget vedtatt vil administrasjonens avgjørelser være praktisk talt unndratt overprøvelse og eieren må tilsvarende ubeskyttet».

I det hele tatt har ikke komiteen, såvidt det fremgår av «tilrådinga», bekymret seg om de nærværende eiere av jord og skog, det vil si dem som blir rammet av forkjøp og overgåelse. De synes kun å eksistere som avstørsesobjekter.

Allerede det som her er nevnt vil være tilstrekkelig til at enhver skikkelig bonde vil være på det rene med at dette lovforlaget betegner et alvorlig, ja avanserende slag mot bøndenes økonomiske og politiske frihet. Nønne kommentarer trenges forsiktig ikke. Men vi skal i en senere artikkel komme inn på visse sider av «tilrådinga» som vil vise dette.

Vi skal da også vise at dette komitearbeide er et mere enn allmennlig dårlig arbeide. Det er fullt av motsigelse, komiteen motsier stadig sine egne argumenter. Det er tydelig at man har følt seg på gyngende grunn. Det er med forferdelse man konstaterer at bondepartifolke-Hans Evju og Jacob N. Våk har vært med på dette. De har riktig nok tatt et på forbehold, idet de bl. a. tar avstand fra at odelseiendommer skal kunne bli gjenstand for forkjøp, men elers har de gått inn for hele greia. Herr Hans Evju kommer i et særlig merkelig lys, han som er både stortingsmann og formann i Norges skogeierforbund. Han må vel med dette komitearbeide satt en endelig stopper for

LUFTEN.

Pius XII har skissert en plan hvor etter den romerske kirke skal lede et korstog for å redde verden fra ruin og forvandle den «først fra en vild til en menneskelig og siden fra en menneskelig til en guddommelig verden». Overfor samtlige prester i Rom ga pave direktiver for den kirkelige virksomhet under fasten og sa, at alt måtte gjøres for at Roms befolkning skulle kunne «som de strålende lys på en kandelaber lede et kristi felttog for å redde verden». Han spurte samtidig hva Roms katoliker hadde gjort for å etterkomme hans forman for 5 år siden om å «danne en granit front mot den tiltagende korruptionen i Italias økonomiske og sosiale liv og for å dempe den opprørende kontrast mellom uhemmet luksus og den helsefattige fattigdom».

NY STORFILM.

Filmen «Verdens hjerte» får om kort tid urpremiere i Tyskland. I denne filmen spiller Mathias Wieman den svenske donator Alfred Nobel med en forbløffende portrettlikhet. Bertha v. Suttner, som fikk den første Nobels fredspris og som skrev antikrigsboken «Ned med våpnen», står i sentrum av handlingen i den nye filmen som skildrer hennes kamp mot den internasjonale våpenhandelen og mangemillionær Zaharoff om dynamitten, den oppfinnelsen som grunnet Nobels formue. Det blir en storfilm av rang, men det er et stort spørsmål om VI får se den.

For det første er den tysk og for det annet er det fredspropaganda, og begge deler er ute av kurs f. t. her i landet.

ger har bedt meg om å ta opp:

Skal ikke vi offiserer og befalingsmenn som ble utstøtt og «forkastet» etter Nygaardsvolds tilbakekomst, gå til dannelsen av en organisasjon for å ivareta våre interesser og kjempe for vår rett?

Ifølge «Morgenbladet» 25. 1. 1947 var på det daværende tids punkt 827 befalingsmenn blitt «forkastet» og avsatt. De hjemvendte London-menn, som var større karer i 1945 enn i 1940, fant at det kunne passe med et slikt antall!

Jeg ber om at alle befalingsmenn som har fått føle London-mennenes «rettspiele» på pel-sen, og som ønsker å slutte seg til en eventuell «forkastet» befalingsorganisasjon, skriver til meg så snart som mulig. Så skal jeg sørge for å innkalte til et orienterede møte i løpet av våren eller sommeren. Oppgi tydelig navn, adresse og si et par ord om hva du mener om forslaget. Min postadresse er: KAPP, Toten 21. 3. 52.

HROAR HOVDEN.

Nordmørspostens Trykkeri

Proklama.

Samtlige kreditorer i følgende bo

A/S Norsk Oversjøisk Handelskompani
A/S Scandia Lloyd
A/S Shangri Lah Bruk
A/S Torvgatens Kolonial
Jon A. Hielm

må innen 1. juli 1952 ha anmeldt sine krav til oss i rekommandert brev likegyldig om kravene tidligere er innvilget eller avslått i Norge.

Anmeldelsene vil være påkrevet av hensyn til den endelige regnskapsmessige avslutning av boene.

Ikke anmeldte krav vil senere ikke bli refundert uansett kravets art eller berettigelse — eller tidligere behandlingsmåte.

Dublin 20. mars 1952.

Hussey & O'Higgins

Solicitors
4 S. Leinster Street
Dublin
Republic of Ireland.

Anbudsinbydelse.

Anbud på levering av nødvendige trematerialer som skal benyttes til oppførelse av 1 a 2 vånegårder helst med levering i Kristiansund N. eller til leveringssted med direkte anløp herfra.

Telegr.adr.:
HAVNERAAS.

Otto Ottesen Havneraas
Kristiansund N.